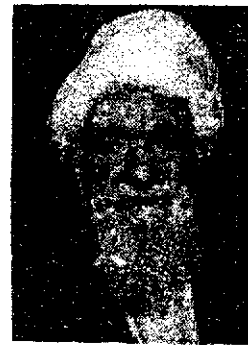

درگذشتگان

درگذشت حضرت آیت الله میرزا کاظم تبریزی

تألیفات فراوان او که سر به دهها مجلد می زند، عبارت است از: ۱- شرح عروة الوثقی (دوره کامل فقه) ۲- القواعد الفقهية (دربرگیرنده ۹۰۰ قاعده فقهی با تطبیق هر کدام بر فروع) ۳- الاصول الجديدة ۴- دو شرح گسترده کفایة الاصول ۵- تطبیقات الوسائل (شامل فقه الحدیث و بررسی اسناد آن) ۶- کتاب الرجال ۷- السیف المشتهر فی المصدر و اسم المصدر ۸- تقریرات درس فقه آیت الله العظمی خوئی (مکاسب و تجارت) ۹- کشکول ۱۰- شرح اسفار ۱۱- شرح هیئت چغینی ۱۲- الفقه المیسر (دوره کامل فقه که آن را از حفظ و بدون مراجعه به کتابهای فقهی نگاشته است) ۱۳ تا ۲۵- حاشیه بر هر یک از کتابهای: رسائل، مکاسب، کفایه، حایشه ملا عبدالله، قوانین، معالم، مطول، شرح باب حادی عشر، اسفار، قبسات میرداماد، خلاصة الحساب، کشف المراد و وسیلة النجاة (آیت الله حجت).

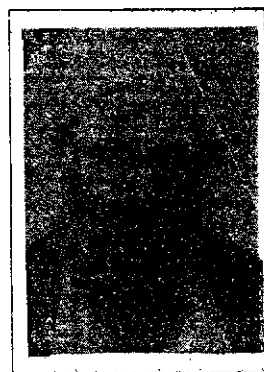
فقید سعید پس از یک بیماری طولانی در روز دوشنبه ۱۸ رجب ۱۴۱۶ ق (۲۰ آذر- ۱۳۷۴ ش) در ۷۷ سالگی چشم از جهان فرو بست و پس از تشییع باشکوه در زیر باران، به خاک سپرده شد.

*

شیخ محمدرضا آل یاسین و آیات عظام: سید ابوالحسن اصفهانی، شیخ محمدکاظم شیرازی، سید محسن حکیم، سید محمود شاهرودی و سید ابوالقاسم موسوی خوئی (که پیش از بیست سال از محضر فقه، اصول، رجال و تفسیر ایشان استفاده کرد و از برترین تلامذه اش محسوب می شد)، وی همزمان با تحصیل به تدریس سطوح عالی و پس از چندی به تدریس خارج فقه و اصول پرداخت تا در سال ۱۳۹۱ ق (۱۳۴۹ ش) به قم آمد و یکی از پربرترین مجالس درسی را تشکیل داد. تدریس او تا زمان بیماری اش (۱۳۵۷ ش) ادامه داشت. فقیه فقید بر علوم مختلف همچون: فقه، اصول، حدیث، رجال، تفسیر، تاریخ، ادبیات، ریاضیات، هیئت، هندسه، کلام، فلسفه و منطق تسلط فراوان داشت و با زبانهای انگلیسی و فرانسه نیز آشنا بود. از ویژگیهایش مطالعات فراوان، تعصب و غیرت دینی، تواضع، تتبع و پشتکار علمی (برای نمونه، وی برای پیدا کردن یک حدیث دو مرتبه تمام تهذیب شیخ طوسی را مطالعه کرد)، بهره وری از اوقات، احتیاط بسیار در مصرف وجوهات شرعی، دوری از ریاست و مرجعیت (با توجه به اصرار بسیار مردم) بود. برخی از

فقیه اصولی محدث رجالی جامع معقول و منقول حضرت آیت الله آقای میرزا کاظم تبریزی از علمای مشهور حوزه های علمیه نجف اشرف و قم به شمار می رفت. فقید سعید در سال ۱۳۴۰ ق در تبریز به دنیا آمد و پس از پشت سر نهادن دوران کودکی و نوجوانی به تحصیل علوم دینی روی آورد. ادبیات و سطوح را در تبریز فراگرفت و در نوزده سالگی (۱۳۵۹ ق) به تهران رفت و فلسفه و کلام را از اساتید وقت آموخت. در ۱۳۶۱ ق به نجف اشرف کوچید و در محضر اساتید وقت سطوح عالی و خارج فقه و اصول و تفسیر و رجال را فراگرفت. برخی از اساتیدش عبارتند از: حضرات آیات: میرزا آقا اصطهباناتی، شیخ محمدعلی کاظمی خراسانی، شیخ موسی خوانساری و

درگذشت حضرت آیت الله سعید

فقیه معظم حضرت آیت الله آقای حاج شیخ حسن سعید تهرانی از مشهورترین عالمان تهرانی بود. وی در ۲۷ رجب ۱۳۳۷ ق در تهران در بیت علم و ایمان و فضیلت زاده شد. پدرش مجتهد مشهور، حضرت آیت الله حاج میرزا عبدالله چهلستونی تهرانی و نیای والایش آیت الله العظمی حاج میرزا مسیح تهرانی استرآبادی (۱۱۹۲-۱۲۶۳ ق) بوده است. او در سنین کودکی به همراه پدرش به قم مهاجرت کرد و پس از دوران کودکی و نوجوانی، به تحصیل علوم دینی روی آورد و مقدمات را فراگرفت. سپس به تهران بازگشت و در ۲۵ سالگی به دانشگاه رفته و لیسانس معقول و منقول گرفت. در سال ۱۳۷۰ ق برای تکمیل دروس خود به نجف اشرف رفت و با نهایت جدیت و تلاش در درس حضرات آیات عظام: حاج سید محسن حکیم، سید ابوالقاسم خویی و شیخ

حسین حلّی شرکت جست و تقریرات دروس فقه و اصول آنان را نگاشت. در سال ۱۳۸۵ ق به تهران آمد و ضمن امامت جماعت مسجد جامع چهلستون تدریس فقه و اصول و تفسیر، وعظ و ارشاد، راهنمایی مردم بخصوص جوانان و دانشجویان، تألیف کتابهای دینی، چاپ و نشر کتابهای مذهبی، بنای مدرسه و کتابخانه و مرکز تبلیغات دینی و گنجینه قرآن کریم (مرکز گردآوری نسخه های خطی و چاپی و مترجم و کتابهای تخصصی قرآن مجید) را برعهده گرفت و با مسلمانان دیگر کشورها ارتباط برقرار کرد و به حل مشکلات آنان و پاسخگویی به سؤالات ایشان و ارسال کتابهای دینی برای آنان پرداخت. فقیه سعید در مقابل کژیها و ناراستیها سخت می ایستاد و در همین راستا به تشکیل کلاسهای مختلف عقاید و کلام برای جوانان پرداخت و از آسایش خویش برای رفع مشکلات فکری آنان گذشت و همواره از اساتید حوزه علمیه قم برای ایراد سخنرانی و اداره کلاسهای عقیدتی دعوت می کرد.

آن مرحوم با وجود بیماری طولانی اش، از تلاش و کوشش دست برنداشت و یکسره به تألیف و تصنیف و هدایت و ارشاد پرداخت و با سعه صدر و اخلاق خوش خود جوانان را به اسلام جذب کرد و بسیاری را از گمراهی نجات داد. در برآوردن حوایج مردم کوشا بود

درگذشت حضرت آیت الله جعفری همدانی

حضرت مستطاب آیت الله آقای حاج شیخ غلامحسین جعفری همدانی - قدس سره - از

علمای بنام تهران به شمار می رفت. فقیه سعید در سال ۱۳۲۴ ق در روستای شانگترین از توابع همدان، در خانواده ای متدین و متعبد دیده به جهان گشود. سیزده ساله بود (۱۳۳۷ ق) که برای یادگیری دانش دینی به همدان رفت و تا سال ۱۳۴۲ ق به تحصیل مقدمات و ادبیات پرداخت. در سال ۱۳۴۲ ق برای تکمیل آموخته های خویش به حوزه علمیه قم کوچید و قوانین و شرح لمعه را در محضر حضرات آیات: میرزا محمد ثابتی همدانی و آخوند ملاعلی همدانی و شیخ غلامرضا طبسی

و دستی بخشنده داشت. برخی از تألیفات چاپ شده اش عبارتند از: ۱- پیام فاطمه ۲- غدیر یا پیوند ناگسستنی رسالت و امامت ۳- دلیل العروة الوثقی (۲ج- تقریرات بحث طهارت آیت الله شیخ حسین حلّی) ۴- موسوعة المکاسب (۴ج- تقریرات درس آیت الله حلّی) ۵- همه در انتظار اویند ۶- افکار پریشان ۷- الرسول يدعوکم ۸- الفقه فی تشریعه و تبیینه و استنباطه ۹- اصول دین ۱۰- خدا و اولوالامر ۱۱- خدا و مهندی ۱۲- حکومت از دیدگاه قرآن و عسرت ۱۳- ولایت فقیه ۱۴- حسین از دیدگاه وحی ۱۵- نموداری از حکومت علی (ع) ۱۶- نور الابرار (ترجمه کلمات قصار امیرالمؤمنین علی علیه السلام) ۱۷- شیعتنا ۱۸- الرسول والشیعة ۱۹- الرسول یحدثنا ۲۰- الی علماء الاسلام ۲۱- نگهبان مکتب توحید (کتابنامه حضرت مهدی (ع)) ۲۲- فاطمه زهرا، دژ شکست ناپذیر ۲۳- شناخت شیعه ۲۴- دائرة المعارف قرآن (۱۲ج) ۲۵- دائرة المعارف القرآن (۳ج- عربی).

در تاریخ ۲۱ ماه ۱۳۷۴ ش (۱۹ شعبان ۱۴۱۶ ق) بود که قلبش در ۸۰ سالگی از طپش باز ایستاد، و پس از تشییع در تهران، به قم انتقال داده شد و عصر جمعه ۲۰ شعبان پس از تشییع باشکوه در قبرستان شیخان به خاک سپرده شد.

فراگرفت. سپس در سال ۱۳۴۵ ق به نجف اشرف هجرت کرد و رسائل و مکاسب و کفایه را نزد آیت الله میرزا ابوالحسن مشکینی - صاحب حاشیه بر کفایه- آموخت و پس از آن در محضر آیات عظام: سید ابوالحسن اصفهانی، میرزای نائینی، آقا ضیاء عراقی و شیخ محمد حسین اصفهانی و میرزا ابوالحسن مشکینی زانوی ادب به زمین زد و از سرچشمه علم آنان توشه ها بر گرفت. همچنین در همان زمان اسفار اربعه را از علامه حکیم آقا سید حسین بادکوبه ای و علامه بزرگوار آقامیرزا

اصفهان ۲- تقریرات درس اصول آقا ضیاءالدین عراقی (دو دوره کامل) ۳- تقریرات درس اصول علامه شیخ محمد حسین اصفهانی ۴- تقریرات درس فقه و اصول میرزا ابوالحسن مشکینی .

سرانجام آن خدمتگذار راستین دین، پس از پشت سر نهادن یک بیماری طولانی در ۹۳ سالگی در تاریخ جمعه ۲۶ آبان ۱۳۷۴ ش (۲۳ جمادی الثانی ۱۴۱۶ ق) در تهران بدرود حیات گفت و در روز شنبه پس از تشییعی باشکوه، در قبرستان شیخان قم به خاک سپرده شد .

ناصرالدین انصاری

*

ایشان بسیار متواضع، ساده زیست و قانع و مهربان و صمیمی بود. اخلاص نیت و توکل بر خداوند در کارهایش مشهود بود و هر آنچه را که به دستش می رسید، به دیگران می بخشید. ساعتی پیش از فجر از خواب برمی خاست و تا پس از طلوع صبح به خواندن قرآن و ادعیه می پرداخت و این کار را به هنگام عصر تا غروب هم تکرار می کرد. از غالب اساتید خویش همچون: آقا سید ابوالحسن اصفهانی، میرزای نائینی و آقا ضیاء عراقی اجازه اجتهاد داشت و تقریرات درس آنان را نگاه داشته بود، که عبارتند از:

۱- تقریرات درس فقه آقا سید ابوالحسن

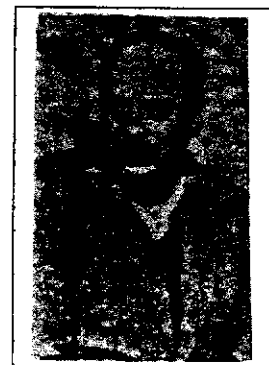
در گذشت استاد دکتر سید صادق گوهرین

اصطلاحات، تعبیرات عرفانی، مجازات، اصطلاحات نجومی، طبّی، قرآنی، حدیثی و ... را شرح کرده است و هر ترکیب را در بیت و نیز محل دقیق آن را در دفترهای ششگانهٔ مثنوی، بیان داشته است.

مرحوم گوهرین بیشتر ایام عمر خود را صرف تدریس دروس ادبی و عرفانی و نیز تربیت دانشجویان این دو مقولهٔ معرفی کرد و تا پیش از انقلاب اسلامی در دانشکده های ادبیات تهران و شهید بهشتی (ملّی) به انجام وظیفه اشتغال داشت. آخرین اثری که از شادروان گوهرین می شناسیم، شرح اصطلاحات تصوف است که در آن، پس از مقدمه ای در ۱۲۰ صفحه که به تاریخچه و فرقه های مختلف تصوف پرداخته، به ترتیب الفبای، شرح اصطلاحات تصوف را با نمونه هایی از متون نثر و شعر در آن زمینه آورده است. اصطلاحاتی از قبیل: آب خضر، ابدال، اتحاد، اهل باطن، بتخانه، بسط، پیر خرابات و ... متأسفانه تاکنون تنها چهار جزء از این کتاب (در دو مجلد) چاپ شده که تا کلمهٔ «حیرت» رسیده است.

حیرتی آمد درونش آن زمان که برون شد از زمین و آسمان
فهرست نام کتابهای وی به ترتیب تاریخی به شرح زیر است:

احمد آشتیانی و شرح منظومه را از آیت الله شیخ مرتضی طالقانی فراگرفت و این همه ۲۳ سال به درازا کشید. وی در نجف اشرف علاوه بر تحصیل، سالها به تدریس سطوح عالی و خارج فقه پرداخت و در سال ۱۳۶۸ ق (۱۳۲۸ ش) بود که به تهران آمد و به امامت جماعت (در مسجد جامع)، تدریس کفایه و مکاسب، وعظ و ارشاد، راهنمایی مردمان و تربیت شاگردان و دستگیری از نیازمندان پرداخت. فقید سعید در پیشبرد نهضت اسلامی شرکت فعال داشت و بارها به دلیل سخنرانی های رنج زندان و تبعید را به جان خرید و از مبارزات خویش دمی نیاورد.

شادروان دکتر سید صادق گوهرین، استاد بازنشستهٔ دانشگاه و از ادبا و پژوهشگران متبحر در عرفان اسلامی بود که بیشتر آثار خود را در این مقوله رقم زد. وی به سال ۱۲۹۳ هـ. ش متولد شد. در اوان نوجوانی در مدرسه های علمیه به همان شیوه های سنتی به تحصیل صرف و نحو عربی پرداخت. همچنین تحصیلات ابتدایی و متوسطه را به پایان رساند و در رشته های ادبیات فارسی و فلسفه از دانشسرای عالی لیسانس گرفت. وی ضمن تدریس در دبیرستانها، در دورهٔ دکترای ادبیات فارسی به ادامه تحصیل پرداخت و در پایان این مقطع «فرهنگ لغات و تعبیرات مثنوی» را به عنوان پایان نامه به نگارش درآورد. مرحوم گوهرین در این رساله که شاید مهمترین و مفصلترین اثر او به حساب آید - به ترتیب الفبای، لغات

۱. حجة الحق ابوعلی سینا. تهران، ۱۳۳۱.
۲. پیر چنگی؛ حکایاتی از مثنوی. تهران: امیرکبیر، ۱۳۳۴.
۳. فرهنگ لغات و تعبیرات مثنوی. ۹ جلد چاپ یکم این اثر در فاصلهٔ سالهای ۱۳۳۷ تا ۱۳۵۴ توسط انتشارات دانشگاه تهران منتشر شده است.
۴. تصحیح اسرارنامهٔ شیخ عطار. تهران: صفی علیشاه، ۱۳۳۸.
۵. تصحیح منطق الطیر شیخ عطار. تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۴۲.
۶. داستان بهرام گور [از شاهنامهٔ فردوسی]. تهران: جاویدان، ۱۳۴۳.
۷. شیخ صنعان [از منطق الطیر]. تهران: امیرکبیر، ۱۳۴۴.
۸. شرح اصطلاحات تصوف. تهران: زوآر، ۱۳۶۷.

فهرست برخی از مقالات شادروان گوهرین نیز به نقل از فهرست مقالات فارسی ایرج افشار به شرح زیر است:

۱. «مبارزات منفی در ایران بعد از اسلام»، مردم، جلد ۱ (۱۳۳۵) شماره های ۴ (ص ۴۰-۵۷) و ۶ (ص ۶۳-۶۸).
۲. «تاریخچه نهضت های اسلامی»، شمارهٔ صلح، (۱۳۲۹) شماره های

۳ (ص ۳۵-۵۴)، ۴ (ص ۲۰-۳۸) و ۵ (ص ۱۴-۳۵). این مقاله با امضای مستعار (س. سمندر) چاپ شده است.
۴. «تقدی بر کتاب عبهر العاشقین» تصحیح هنری کرین و محمد معین، راهنمای

کتاب، سال دوم (۱۳۳۸)، ص ۴۵-۴۸.
۴. «ریشه تصوف»، مهر، سال دهم (۱۳۴۳)، ص ۱۳-۲۲ و ۲۰۸-۲۱۸.
مرغ جان این وارسته مرد عرصه عرفان و ادب، پس از عمری تکاپو، در ششم آذرماه

۱۳۷۴ از قفس تن بدر آمد و به سوی هستی مطلق، پرواز کرد.
در گذشت این ادیب فرزانه و پژوهشگر وادی عرفان را به ارباب معرفت تسلیم می گویم.

فرهنگی

افتتاح بوستان کتاب

با حضور نماینده مقام معظم رهبری حجت الاسلام محمدی گلپایگانی، بوستان و نمایشگاه دائمی کتاب دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم آغاز به کار کرد.
در این نمایشگاه پنج هزار عنوان کتاب در زمینه های علوم اسلامی، دانشگاهی و کودکان در معرض فروش قرار می گیرد.
حجت الاسلام جعفری گیلانی مدیر دفتر تبلیغات اسلامی در این مراسم اعلام کرد:

تاکنون ۳۵۰ عنوان کتاب توسط این دفتر به چاپ رسیده و ۱۰۰ جلد کتاب دیگر در دست چاپ است.
وی افزود: در حال حاضر دوازده مجله توسط دفتر تبلیغات در موضوعات مختلف چاپ می شود و در آینده بسیار نزدیک تمام مجلات و کتب دانشگاهی در این نمایشگاه عرضه خواهد شد.

*

ابراز خرسندی رهبر انقلاب از فعالیتهای دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

حوزه در مدرسه دارالشفاء قم هنگام دیدار از غرفه مرکز تحقیقات و مطالعات اسلامی وابسته به دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم ضمن ابراز خرسندی از کارهای انجام شده و پروژه های در دست انجام، این دستخط گرانسنگ را به یادگار گذاشتند. در یادداشت ایشان آمده است:

بسم الله الرحمن الرحيم

در این بخش نشانه های نوآوری بخوبی آشکار است و این پدیده مبارکی است و مبارك

باد، ولی در کنار آن حتماً باید به اتقان توجه و اهتمام شود. ان شاء الله تلاش آقایان برخوردار از قبول حضرت حق باشد. انما يتقبل الله من المتقين

یادآوری می شود مقام معظم رهبری همچنین ضمن بازدید از غرفه های دارالقرآن مدرسه آیت الله العظمی گلپایگانی و غرفه کتابخانه مرحوم آیت الله العظمی نجفی مرعشی نسبت به روح بلند آن دو مرجع فقید ادای احترام کردند.

*

مقام معظم رهبری در جریان بازدید از نمایشگاه تحقیق و پژوهش در قلمرو

افتتاح مؤسسه فرهنگی دارالحدیث

جداسازی سره از ناسره و راست از دروغ و مسلم از مشكوك و نیز به تأمل در فهم معضلات و مفاد و مضمونهای اساسی در آن و نیز به تطبیق یا نسبت یابی آن با کلام الله عزیز حکیم و نیز به شرح و بسط عالمانه و محققانه، و نشر و همگانی کردن آنچه همگان

را به کار خواهد آمد، و بسی خدمات و تلاشهای دیگر، نیازی مبرم و سازماندهی شده وجود دارد.

در کنار این همه، پردازش علم رجال، و نیز بررسی تاریخ صدور حدیث و سیر آن، و نیز کسب آگاهی از آن زمینه ای که صدور هر

همزمان با خجسته میلاد باسعادت بزرگ بانوی اسلام حضرت فاطمه زهرا (س) طی مراسمی با پیام رهبر معظم انقلاب، مؤسسه فرهنگی دارالحدیث در قم افتتاح شد. در قسمتی از این پیام آمده بود:
امروز درباره حدیث، به تدقیق و